

نقش واسطه‌ای سبک‌های عشق‌ورزی در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی □

Mediating Role of Loving Styles in the Relationship between Personality Characteristics and Marital Satisfaction □

Faeze Salayani, MSc

دکتر محمدجواد اصغری ابراهیم آباد* □

Kazem Rasoolzadeh Tabatabaei, PhD

دکتر کاظم رسول زاده طباطبائی*

Razieh Abbaszadeh Rougoushouee, MSc

راضیه عباسزاده روگوشویی*

Abstract

چکیده

The aim of this study was to determine the mediating role of loving in relationship between personality characteristics and marital satisfaction among married individuals in Mashhad. This study was a descriptive-correlational study. In this study, 344 married individuals in Mashhad, were selected through available sampling and they completed Love Attitude Scale (LAS), NEO-Five Factor Inventory (FFI) and Enrich Marital Satisfaction Questionnaire. Pearson's correlation, stepwise regression analysis and path analysis were used to analyze the data through SPSS and AMOS software. The results showed that there were significant correlations between personality characteristics and, eros, ludos, Storge, Pragma and Agape loving styles with marital satisfaction ($p < 0/01$). Regression analysis also showed that eros style, neuroticism, Pragma style, ludos styles, agreeableness and extraversion predicted 34 percent variances of marital satisfaction. Results also revealed the mediating effect of eros, Pragma and ludos love styles on the relationship between neuroticism and extraversion with marital satisfaction ($p < 0/05$). According to the findings, marital satisfaction is influenced by loving styles and personality characteristics.

Keywords: marital satisfaction, personality characteristics, loving styles, married individuals

هدف پژوهش حاضر تعیین نقش واسطه‌ای سبک عشق‌ورزی در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با رضایت زناشویی در افراد متأهل شهر مشهد بود. این پژوهش از نوع همبستگی و ۳۴۴ زن و مرد متأهل به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ، مقیاس نگرش‌های عشق و سیاهه شخصیت NEO-FFI را تکمیل نمودند. داده‌ها با استفاده از همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون سلسله‌مراتبی و تحلیل مسیر و از طریق نرم‌افزارهای SPSS و AMOS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان داد که بین ویژگی‌های شخصیتی و نیز سبک عشق‌ورزی شاعرانه، بازیگرانه، دوستانه، منطقی و الهی با رضایت زناشویی همبستگی معناداری وجود دارد ($p < 0/01$). نتایج رگرسیون نیز حاکی از آن بود که سبک شاعرانه، روان‌آزرده‌خوبی، سبک منطقی، سبک بازیگرانه، توافق‌پذیری و برون‌گرایی ۳۴ درصد واریانس رضایت زناشویی را تبیین می‌کنند. همچنین، سبک‌های عشق‌ورزی شاعرانه، منطقی و بازیگرانه در مسیر روان‌آزردگی‌گرایی و برون‌گرایی به رضایت زناشویی، نقش واسطه‌ای نشان داد ($p < 0/05$). براساس یافته‌های تحقیق، رضایت از زندگی زناشویی تحت تأثیر سبک‌های عشق‌ورزی و ویژگی‌های شخصیتی قرار دارد.

کلیدواژه‌ها: رضایت زناشویی، ویژگی‌های شخصیتی، سبک‌های عشق‌ورزی، افراد متأهل

□ Faculty of Education and Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, I. R. Iran.

□ Email: Mjasghari@um.ac.ir

□ دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۲/۲۳ تصویب نهایی: ۱۳۹۸/۸/۱۹

* گروه روانشناسی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی مشهد

● مقدمه

ازدواج از جمله ضروریات زندگی انسان است که هدف‌ها و نیازهای متعددی را برطرف می‌کند (نوابی نژاد، ۱۳۷۹). با شروع ازدواج و تشکیل رابطه زناشویی، رضایت زناشویی تبدیل به متغیری مهم در رابطه با کیفیت ازدواج می‌شود. رضایت زناشویی، احساس عینی از خشنودی و لذت تجربه شده زن و مرد با توجه به تمام جنبه‌های رابطه زناشویی است (رسولی و فرحبخش، ۱۳۸۸). یکی از رایج‌ترین نظریه‌های رضایت زناشویی این است که افراد همواره به دنبال فردی هستند که شباهت بیشتری از نظر شخصیت، علایق و تمایلات رفتاری با آنها داشته باشد. در این انتخاب، رضایت زناشویی بطور قابل توجهی افزایش می‌یابد. زیرا هنگامی که زوجین اشتراکات و شباهت‌های کمی با یکدیگر دارند، امکان تعارض و درگیری زناشویی نیز افزایش می‌یابد (بورپی و لانگر، ۲۰۰۵). این درحالی است که عدم رضایت زناشویی با بروز مشکلات روانی از جمله افسردگی، تنیدگی بعد از سانحه و افسرده‌خویی مرتبط است (ویسمن، ۱۹۹۹).

عوامل مختلفی می‌تواند بر رضایت زناشویی اثرگذار باشند از جمله: عواطف منفی و ارتباط بین زوجین (دونیلان، کانگر و بریانت، ۲۰۰۴)، شخصیت و تنیدگی (شاکلفورد، بیسر و گوئنتز، ۲۰۰۸؛ پیلیگ، ۲۰۰۸)، تعارض کار-خانواده (نعامی و محمودی کیا، ۱۳۹۷)، بی‌اشتیاقی اخلاقی (بشرپور و میری، ۱۳۹۷). ویژگی‌های شخصیتی افراد بر روابط بین زوجین تأثیرات پایداری می‌گذارد و برخی ویژگی‌های شخصیتی و اختلال‌های روانی نقش مهمی در روابط زناشویی دارند (جورج و همکاران، ۲۰۱۵). در حوزه شخصیت، از جمله مهمترین و با نفوذترین مدل‌ها، در بررسی صفات شخصیتی در دهه‌های اخیر، مدل پنج‌عاملی بوده است که بیش از همه پژوهش‌هایی را به خود اختصاص داده است. نتایج تحقیقات / شمیمت، کلیگل و شاپیرو (۲۰۰۷)، فیشر و مک نالتی (۲۰۰۸) و لارسون، بلیک، جکسون و هولمن (۲۰۱۰) نشان داد که روان‌آزردگی گرای تنها صفت شخصیتی است که همبستگی قوی با رضایت زناشویی دارد. در مقابل، پژوهش‌های اندکی وجود دارد که نشان دهد سایر صفات پنج‌عاملی با رضایت زناشویی ارتباط دارد. دونیلان، کانگر و بریانت (۲۰۰۴)، گاتیس، برنز، سیمپتون و کریستنسن (۲۰۰۴) گزارش کردند

که بین «برون‌گرایی» با رضایت زناشویی رابطه‌ای وجود ندارد. سایر مطالعات نشان می‌دهد که کاهش پذیرا بودن به تجربه به تجربه، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی با کاهش رضایت زناشویی مرتبط است (هیلر، واتسون و ایلز، ۲۰۰۴؛ ماولوف و همکاران، ۲۰۱۰). شاکریان، فاطمی و فرهنگیان (۱۳۹۰) و صادقی، موسوی، موتابی و دهقانی (۱۳۹۴)، رازقی و همکاران (۱۳۹۰) و چهره و همکاران (۱۳۹۶) نیز نشان دادند که ویژگی‌های شخصیتی، رضایت زناشویی را پیش‌بینی می‌کنند. نتایج مطالعات پیشین نشان داد که اختلال روانپزشکی در یک همسر با کاهش رضایت زناشویی مرتبط است (ویسمن، یوبلاکر و وین استوک، ۲۰۰۴).

همچنین، «عشق» یکی از اساسی‌ترین مولفه‌های انسان بودن به شمار می‌رود. بعد از گذشت چندین دهه، تحقیقات پیرامون عشق و ورزی مورد غفلت واقع شد. در سال‌های اخیر، توجه عمده‌ای به موضوع عشق بطور کلی صورت گرفته است (نیتو، ۲۰۰۷). با این حال، عشق را می‌توان این‌گونه تعریف کرد: «سازه‌ای اجتماعی که بین افراد به دلیل هنجارها و ارزش‌های فرهنگی مختلف و همچنین تجارب دوران کودکی متغیر است و بر معنایی که افراد به عشق شاعرانه نسبت می‌دهند، تأثیر بسزایی می‌گذارد (جکسون، چن، گوا و گائو، ۲۰۰۶). سبک‌های عشق و ورزی، نگرش‌هایی هستند که بیان‌کننده نحوه تعریف عشق در بافت روابط صمیمانه هستند. این نگرش‌ها بر احساس و نحوه رفتار زوجین تأثیر می‌گذارد (ویدیز و همکاران، ۲۰۱۶). باورهای افراد در مورد عشق تحت تأثیر شش سبک عشق و ورزی است. این سبک‌ها به وسیله لی (۱۹۷۳ و ۱۹۷۹) و بعدها توسط هندریک و هندریک (۱۹۹۸) مطرح شد و گسترش یافت که شامل سبک‌های شهوانی، شاعرانه، دوستانه، عشق بازیگرانه، الهی و منطقی است. اولین سبک عشق، عشق شاعرانه است که بر زیبایی، جذابیت جسمانی، شدت هیجانی و تعهد تأکید می‌کند. یک تجربه عاطفی شدید و شبیه عشق پرشور است. افراد با سبک عشق و ورزی شاعرانه، از روش شاعرانه برای عاشق شدن استفاده می‌کنند و کشش و گرایش قوی نسبت به طرف مقابل احساس می‌کنند و بلافاصله در یک نگاه عاشق می‌شوند. عشق بازیگرانه^۱، دومین سبک عشق و ورزی است و اغلب شامل ارتباط با چندین نفر است و با هیجان خواهی، عدم خود افشایی و روابط جنسی اتفاقی، برون‌گرایی بالا و تجاوزکاری مرتبط است. این افراد، عشق را به عنوان یک بازی پیچیده در نظر می‌گیرند، اغلب با افراد مختلف و در زمان‌های یکسانی هستند و از این کار لذت می‌برند.

این افراد از افرادی که به دنبال یک رابطه طولانی مدت هستند، و نیز از هر گونه نشانه‌ای از وابستگی یا تعهد نسبت به طرف مقابل اجتناب می‌کنند. سبک سوم، عشق دوستانه^۲ است که شامل همراهی عشق و تعهد است. در عشق دوستانه، ارتباط عاطفی قوی، تعهد و حسادت نسبت به همسر اجتناب‌ناپذیر است و با ثبات هستند. این سبک مبتنی بر ارتباط، اعتماد و احترام به طرف مقابل است. سبک چهارم عشق ورزی، عشق منطقی^۳ است و با انتخاب عاقلانه مشخص می‌شوند و به سازگاری و تعیین اهداف آتی توجه می‌کنند. این افراد به ویژگی‌های جمعیت شناختی طرف مقابل خود توجه می‌کنند و به دنبال شباهت‌ها در وضعیت زندگی و علایق افراد می‌گردند که می‌تواند بالقوه آن فرد یک شریک خوب برای زندگی مشترک باشد. این افراد به دنبال مناسب بودن فرد از نظر موقعیت و جایگاه اجتماعی هستند. سبک دیگر، عشق شهوانی^۴ شامل وابستگی شدید عاطفی و حسادت نسبت به همسر است و حرمت خود کمی دارند. عشق الهی^۵ یا همراه با از خودگذشتگی شامل تعهد و متمرکز بر عشق، اهدا کردن، مراقبت کردن و تحمل است و با نوع دوستی، خودافشایی، ایده‌آل‌گرایی درباره عشق و شنونده بودن مرتبط است. این افراد می‌خواهند تا روابط رضایت بخش و طولانی مدتی داشته باشند. عشق الهی، با نوع دوستی مشخص می‌شود، انتظاری از طرف مقابل ندارند و از علایق خود به خاطر طرف مقابل گذشت می‌کنند (نیتو، ۲۰۰۷؛ مک‌گوریک و پیتیجان، ۲۰۰۸؛ اسمیت و کلاسز، ۲۰۱۶).

تحقیقات نشان می‌دهند که افرادی که از ویژگی‌های شخصیتی خاصی برخوردار هستند، رضایت زناشویی بالاتری را تجربه می‌کنند و به نظر می‌رسد از سبک عشق ورزی متفاوتی برخوردار هستند. نتایج تحقیقات نشان می‌دهند که ویژگی‌های شخصیتی با سبک‌های عشق ورزی مرتبط است. برای مثال، جانسون و کاونانگ (۲۰۱۰) گزارش کردند که صفات تاریک شخصیت (حیله‌گرایانه، خودشیفتگی و جامعه‌ستیزی) با دو سبک عشق ورزی «بازیگرانه» و «منطقی» همبستگی دارد. وایت، هندریک و هندریک (۲۰۰۴) و هیون، سیلوا، کوری و هولن (۲۰۰۴) گزارش دادند که سبک شاعرانه با برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی ارتباط مثبت و با روان‌آزرده‌خویی ارتباط منفی دارد. بین رابطه رضایت زناشویی و روان‌آزرده‌گری، سبک شهوانی متغیر میانجی را ایفا می‌کند و روان‌آزرده‌گری گرایبی از طریق سبک‌های عشق ورزی با رضایت زناشویی ارتباط دارد.

علاوه بر این، پژوهش‌های متعددی به رابطه بین سبک‌های عشق‌ورزی بر رضایت زناشویی پرداخته‌اند (محمودی و حافظ‌الکتاب، ۱۳۸۹؛ یوسفی و همکاران، ۱۳۹۰؛ شکرالله زاده و مدنی، ۱۳۹۵؛ گانا، سعدا و اونتاس، ۲۰۱۳). برای مثال، یوسفی و همکاران (۱۳۹۰) نشان دادند که سبک عشق‌ورزی دوستانه، شاعرانه و واقع‌گرایانه با رضایت زناشویی رابطه مثبت و سبک‌های شهوانی، بازیگرانه و فداکارانه با رضایت زناشویی رابطه منفی دارند. در نظریه عشق‌ورزی / اشترنبرگ (۱۹۹۸) فرض بر این است که انسان‌ها تمایل دارند تا عاشق افرادی شوند که قصه‌شان با قصه آن‌ها مشابه است اما نقش آن‌ها در قصه‌ها مکمل نقشی است که آن‌ها دارند و بدین سان این افراد از جهاتی مثل یکدیگر هستند و از جهاتی دیگر متفاوت با هم هستند. مشکل از جایی شروع می‌شود که اگر اتفاقاً افراد، عاشق کسی شوند که قصه کاملاً متفاوتی با آن‌ها داشته باشد، در آن هنگام رابطه آن دو نفر و نیز عشقی که پربنای این رابطه را تشکیل می‌دهد، متزلزل می‌شود. در این وضعیت، افراد یا در جستجوی فرد دیگری هستند و رابطه خود را تغییر می‌دهند و یا قصه خود را عوض می‌کنند (اشترنبرگ، ۱۳۸۶؛ درویش زاده و پاشا، ۱۳۸۸).

در مجموع، سبک‌های عشق‌ورزی و ویژگی‌های شخصیتی، متغیرهایی هستند که بر روی روابط زناشویی تأثیر می‌گذارند. درک روابط بین متغیرها کمک می‌کند تا بتوان راه کارهای اساسی را به منظور بهبود و ارتقای رضایت از زندگی زناشویی تدوین و طراحی کرد. مطالعات بسیار محدودی رابطه بین سبک‌های عشق‌ورزی، ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی را در کنار هم بررسی کرده است و مدل علی برای آن تدوین کرده‌اند. با توجه به آنچه مطرح شد، زوجین در زندگی زناشویی خود با مشکلات و تنش‌های مختلفی مواجه می‌شوند و عدم حل و فصل مناسب و کارآمد این مشکلات موجب کاهش رضایت از زندگی زناشویی می‌شود. با توجه به اثرات و لطمات جبران‌ناپذیری که نارضایتی زناشویی بر خانواده و فرزندان می‌گذارد و همچنین اهمیت حفظ کانون گرم خانواده و پیشگیری از فروپاشی آن، پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سوال است که آیا بین سبک‌های عشق‌ورزی و ویژگی‌های شخصیتی با رضایت زناشویی رابطه وجود دارد و آیا سبک‌های عشق‌ورزی در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی نقش واسطه‌ای را ایفا می‌کند.

● روش

پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی و با استفاده از تحلیل مسیر بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه افراد متأهل ساکن شهر مشهد در سال ۱۳۹۷ بوده است که از میان آنها ۳۴۴ نفر با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و ابزارها را تکمیل کردند. نمونه‌ها از دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد، افراد مراجعه‌کننده به کلینیک مشاوره، افراد شاغل در ادارات شهر مشهد جمع‌آوری شده است. پس از جلب رضایت شرکت‌کنندگان در پژوهش، ابزارها در اختیار آن‌ها قرار داده شد تا تکمیل نمایند. در نهایت با حذف ابزارهای ناقص (۳۶ مورد) حجم نمونه پژوهش به ۳۴۴ نفر تقلیل پیدا کرد. به منظور رعایت اصول اخلاقی، پیش از تکمیل ابزارها، پژوهشگران به تمام شرکت‌کنندگان این اطمینان را دادند که نتایج آنها محرمانه خواهد بود.

● ابزار

□ الف: پرسشنامه ویژگی‌های جمعیت‌شناختی: شرکت‌کنندگان در پژوهش با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته اطلاعات خود را در مورد سن، جنس، شغل، تحصیلات و مدت تأهل گزارش کردند.

□ ب: سیاهه پنج عاملی شخصیت نئو^۶ (NEO-FFI): فرم بلند سیاهه پنج عاملی نئو دارای ۲۴۰ ماده می‌باشد که در سال ۱۹۸۹ توسط مک کری و کاستا ساخته شد. فرم کوتاه آن شامل ۶۰ ماده می‌باشد. پاسخگویی به عبارات آن در قالب یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای صورت می‌گیرد. این مقیاس دارای ۵ عامل تجربه‌پذیری، نوروژگویی، وظیفه‌شناسی، دلپذیربودن، برون‌گرایی می‌باشد. همچنین آلفای کرونباخ آن در دامنه ۰/۶۸ تا ۰/۸۶ بدست آمده است. روایی بازمایی دوهفته‌ای آن بین ۰/۸۶ تا ۰/۹۰ گزارش شده است (رابینز، فرالی، رابرتز و تریسینووسکی، ۲۰۰۱). خرمائی و فرمانی (۱۳۹۳) به بررسی شاخص‌های روانسنجی این سیاهه پرداختند. ضرایب آلفای کرونباخ آن در دامنه ۰/۶۹ تا ۰/۸۳ محاسبه شد. برای بررسی روایی آن از تحلیل عاملی به روش مولفه‌های اصلی استفاده شد که نشان‌دهنده استقلال پنج عامل بزرگ شخصیتی بود. در پژوهش حاضر اعتبار سیاهه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای این سیاهه ۰/۶۱ بدست آمده است.

□ ج: فرم کوتاه مقیاس نگرش‌های عشق^۷ (LAS): این مقیاس فرم کوتاه شده مقیاس نگرش‌های عشق است که توسط هندریک و همکاران (۱۹۸۶) با هدف بررسی شش نوع سبک عشق نظریه‌لی تدوین شده است. هریک از این شش سبک عشق چهار ماده دارند که پاسخ به ماده‌ها به روش لیکرتی و به صورت ۵ گزینه‌ای از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم است. هندریک و همکاران (۱۹۹۸)، ضرایب آلفای کرونباخ سبک‌های شش‌گانه عشق را محاسبه کرده‌اند که بین ۰/۶۸ تا ۰/۸۷ متغیر بوده است. نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که این مقیاس، با روایی و اعتبار قابل قبولی است و در فرهنگ‌های مختلف نیز قابل استفاده است (ون شهرزاد، حوسنی و چانگ، ۲۰۱۲؛ لاسکارین و ایس، لاواندرا لیریا و مدینا، ۲۰۱۷). ساختار عاملی این مقیاس در جامعه ایرانی بررسی و ساختار شش عامل آن تأیید شده است (عبدی و گلزاری، ۱۳۸۹). همچنین در پژوهش‌های مختلفی روایی و اعتبار آن مورد بررسی قرار گرفته و رضایت بخش بوده است (رجبی و خجسته مهر، ۱۳۹۱؛ مصطفائی و پیوسته گر، ۱۳۹۵). در پژوهش حاضر اعتبار مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های آن به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۵۰، ۰/۸۱، ۰/۵۴، ۰/۵۱ و ۰/۸۰ بدست آمده است.

□ د: پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ^۸: پرسش‌نامه که فرم ۴۷ سؤالی آن توسط اولسون و فوورز (۱۹۹۸)، تهیه شد شامل ۱۱ خرده مقیاس است. در این پرسشنامه از طیف پنج گزینه‌ای لیکرتی از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم استفاده شده است. در ایران، اولین بار سلیمانیان (۱۳۷۳) همبستگی درونی آزمون را ۰/۹۵ محاسبه کرده است. همچنین، احمدزاده (۱۳۸۴) روایی و اعتبار آن را مورد تأیید قرار داده است. رسولی (۱۳۸۱) نیز ضریب آلفای کرونباخ آن را ۰/۹۵ و روایی بازآزمایی آن را ۰/۹۲ گزارش کرده است. در پژوهش حاضر اعتبار مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۹۲ بدست آمده است.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی (مانند: میانگین، انحراف معیار) و نیز از همبستگی پیرسون، رگرسیون سلسله‌مراتبی و تحلیل مسیر استفاده شد و داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS و AMOS نسخه ۲۱ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

● یافته‌ها

داده‌های جمعیت شناختی از ۳۴۴ نفر شرکت‌کننده، ۷۵ مرد و ۲۶۹ نفر زن بوده‌اند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۳۶/۱۱ و انحراف معیار ۹/۲۵ بوده است. اکثریت شرکت

کنندگان خانه دار (۳/۳۹ درصد) و کارمند (۲۵ درصد) بودند. از لحاظ تحصیلات، ۴۰ نفر (۱۱/۶ درصد) مدرک سیکل، ۱۰۷ نفر (۱/۳۱ درصد) دارای مدرک دیپلم، ۳۶ نفر (۵/۱۰ درصد) درصداً فوق دیپلم، ۱۰۴ نفر (۲/۳۰ درصد) کارشناسی و ۵۷ نفر (۶/۱۶ درصد) دارای مدرک کارشناسی ارشد و دکتری بودند. میانگین مدت زمان تأهل ۱۳/۶۳ سال و انحراف معیار ۹/۷۵ بوده است.

جدول ۱، میانگین و انحراف معیار و ماتریس ضرایب همبستگی بین ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های عشق‌ورزی را با رضایت زناشویی نشان می‌دهد. نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار و ماتریس ضرایب همبستگی بین ویژگی‌های شخصیتی، سبک‌های عشق‌ورزی و رضایت زناشویی

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
۱. روان‌آزردگی گرابی												
۲. برون‌گرابی	۰/۴۵**											
۳. پذیرا بودن به تجربه	۰/۱۴**	۰/۱۱*										
۴. توافق‌پذیری	۰/۱۷**	۰/۲۳**	۰/۰۱									
۵. وظیفه‌شناسی	۰/۲۸**	۰/۴۲**	۰/۱۵**	۰/۱۴**	۱							
۶. سبک شاعرانه	۰/۲۹**	۰/۲۵**	۰/۰۹	۰/۰۶	۰/۰۹	۱						
۷. سبک بازیگرانه	۰/۱۸**	۰/۱۳**	۰/۱۵**	۰/۰۶	۰/۰۵	۰/۰۲	۱					
۸. سبک دوستانه	۰/۰۳	۰/۰۵	۰/۰۷	۰/۰۷	۰/۰۷	۰/۱۲*	۰/۲۶**	۱				
۹. سبک منطقی	۰/۲۶**	۰/۲۵**	۰/۱۹**	۰/۰۷	۰/۰۷	۰/۰۱	۰/۲۳**	۰/۱۶**	۱			
۱۰. سبک شهوانی	۰/۲۵**	۰/۰۶	۰/۰۸	۰/۰۱	۰/۰۶	۰/۰۳	۰/۱۶**	۰/۲۱**	۰/۱۰*	۱		
۱۱. سبک الهی	۰/۰۴	۰/۱۱*	۰/۱۱*	۰/۰۲	۰/۰۶	۰/۲۵**	۰/۰۳	۰/۱۹**	۰/۱۵**	۰/۲۸**	۱	
۱۲. رضایت زناشویی	۰/۳۵**	۰/۳۰**	۰/۱۱*	۰/۲۰**	۰/۱۲*	۰/۴۶**	۰/۱۹**	۰/۱۳**	۰/۳۰**	۰/۰۸	۰/۱۶**	۱
میانگین	۲۳	۲۷/۴۶	۲۴/۴۲	۳۰/۱۹	۳۳/۱۴	۹/۴۵	۸/۷۷	۷/۰۸	۹/۱۰	۹/۵۴	۹/۳۹	۱۵۱/۳۰
انحراف معیار	۶/۵۳	۵/۸۸	۵/۱۵	۴/۷۹	۶/۳۵	۲/۷۴	۳/۰۸	۴/۰۱	۳/۳۲	۲/۸۷	۳/۳۱	۲۶/۲۵

**p < 0/01, *p < 0/05

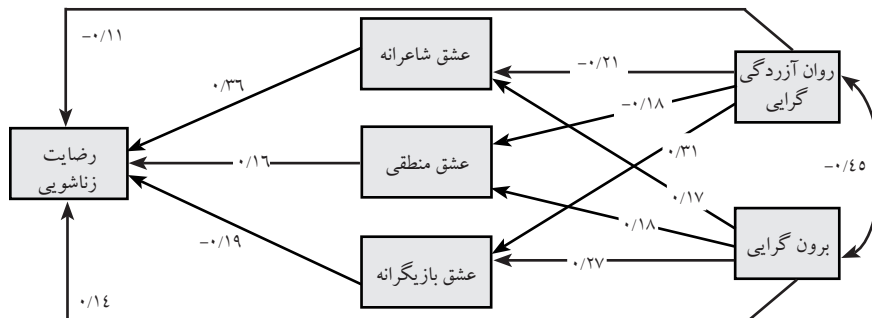
برای بررسی رابطه سبک‌های عشق‌ورزی و ویژگی‌های شخصیتی با رضایت زناشویی از روش رگرسیون سلسله‌مراتبی چندگانه استفاده شد. قبل از اجرای آن، جهت بررسی همخطی چندگانه، از «آماره تحمل» و شاخص تورم واریانس استفاده شد. آماره تحمل بدست آمده برای متغیرها بالای ۰/۱۰ بوده و نشان‌دهنده عدم وجود همخطی چندگانه بین متغیرها است. همچنین، مقدار شاخص تورم واریانس بدست آمده برای متغیرها کوچکتر از ۱۰ بودند و این نشان می‌دهد که بین متغیرها، همخطی چندگانه وجود ندارد. به منظور بررسی

مفروضه استقلال خطا از شاخص دوربین واتسون استفاده شد که مقدار آن برابر با $1/32$ بود. همچنین، به منظور بررسی طبیعی بودن متغیرها، از ضریب کجی و ضریب کشیدگی استفاده شد و نتایج نشان داد که متغیرهای پژوهش دارای قدرمطلق ضریب کجی کوچکتر از ۲ و قدرمطلق کشیدگی کوچکتر از ۱ هستند. و بنابراین، توزیع متغیرهای پژوهش نرمال است. بنابراین، با توجه به شاخص‌های بدست آمده می‌توان نتیجه گرفت که پیش فرض آزمون رعایت شده است. (جدول ۲)

همانطور که جدول ۲ نشان می‌دهد، مقدار ضریب همبستگی سلسله‌مراتبی بین ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های عشق‌ورزی با رضایت زناشویی $0/59$ و میزان R^2 برابر $0/34$ می‌باشد. یعنی ۳۴ درصد واریانس نمرات رضایت زناشویی از طریق ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های عشق‌ورزی قابل تبیین است. به منظور بررسی معناداری ضریب همبستگی بدست آمده، از آزمون تحلیل واریانس استفاده شد که نتایج آن نشان می‌دهد که میزان F بدست آمده معنادار است ($F_{(16, 343)} = 30/55$ ، $p < 0/001$). علاوه بر این، در گام ششم (گام نهایی) متغیرهای سبک رمانتیک ($\beta = 0/35$ ، $p < 0/001$)، نوروگرایی ($\beta = -0/10$ ، $p = 0/05$)، سبک منطقی ($\beta = 0/16$ ، $p < 0/001$)، سبک بازیگرانه ($\beta = -0/18$ ، $p < 0/001$)، توافق‌پذیری ($\beta = 0/12$ ، $p < 0/001$) و برون‌گرایی ($\beta = 0/11$ ، $p < 0/05$) توانستند بطور معناداری رضایت زناشویی را پیش‌بینی کنند. در نهایت با توجه به معنی‌داری همه ضرایب بتا در مدل می‌توان گفت که بین ویژگی‌های شخصیتی روان‌آزردگی‌گرایی، برون‌گرایی و توافق‌پذیری و نیز سبک‌های عشق‌ورزی شاعرانه، منطقی و بازیگرانه با رضایت زناشویی رابطه وجود دارد. شکل ۱، الگوی نهایی همراه با ضرایب استاندارد مسیرها را نشان می‌دهد.

جدول ۲. شاخص‌های تحلیل رگرسیون سلسله‌مراتبی

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	ضریب غیراستاندارد B	خطای استاندارد ضریب SE	ضریب استاندارد β	t	P
رضایت زناشویی (گام نهایی)	سبک شاعرانه	۳/۴۳	۰/۴۴	۰/۳۵	۷/۶۴	۰/۰۰۱
	روان‌آزردگی‌گرایی	-۰/۴۰	۰/۲۱	-۰/۱۰	-۱/۹۰	۰/۰۵
	سبک منطقی	۱/۲۷	۰/۳۶	۰/۱۶	۳/۴۶	۰/۰۰۱
	سبک بازیگرانه	-۱/۵۷	۰/۳۹	-۰/۱۸	-۴/۰۲	۰/۰۰۱
	توافق‌پذیری	۰/۶۸	۰/۲۴	۰/۱۲	۲/۷۵	۰/۰۰۶
	برون‌گرایی	۰/۵۲	۰/۲۳	۰/۱۱	۲/۲۵	۰/۰۲
		$F = 30/55$	$R^2 = 0/34$ = تعدیل شده	$R^2 = 0/35$	$R = 0/59$	$p = 0/001$

شکل ۱. الگوی نهایی و ضرایب مسیر

در الگوی این پژوهش، برای تعیین کیفیت برازندگی الگوی پیشنهادی با داده‌های ترکیبی از شاخص‌های برازندگی استفاده شد. شکل ۱، ضرایب استاندارد مسیر مربوط به روابط بین متغیرهای مدل را نشان می‌دهد. جدول ۵ شاخص‌های برازش مدل اصلاح شده نهایی را در نمونه مورد نظر نشان می‌دهد.

جدول ۳. شاخص‌های برازندگی مدل نهایی

NFI	CFI	TLI	IFI	AGFI	GFI	RMSEA	χ^2/df	df	χ^2	شاخص برازش
۰/۹۷	۰/۹۸	۰/۹۲	۰/۹۸	۰/۹۴	۰/۹۹	۰/۰۶	۲/۶۲	۳	۷/۸۸*	مدل نهایی

بر اساس جدول ۳، نتایج نشان می‌دهند که شاخص‌های برازندگی مدل نهایی شامل شاخص مجذور خی دو ($\chi^2 7=188$)، مجذور خی دو نسبی ($\chi^2/df 2=62$)، شاخص نیکویی برازش (GFI = ۰/۹۹)، شاخص نیکویی برازش انطباقی (AGFI = ۰/۹۴)، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI = ۰/۹۸)، شاخص برازندگی افزایش (IFI = ۰/۹۸)، شاخص برازندگی توکر-لوئیس (TLI = ۰/۹۲) و جذر میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA = ۰/۰۶) است. شاخص نیکویی برازش، شاخص برازش تطبیقی و شاخص برازش استاندارد برای مدل‌هایی که دارای برازندگی خوبی هستند، مساوی یا بزرگتر از ۰/۹ و مقدار ریشه میانگین مجذورات پس مانده‌ها مساوی یا کمتر از ۰/۰۵ است. هیو و بتل مقدار کوچک‌تر یا مساوی ۰/۰۶ را پیشنهاد کرده‌اند (هومن، ۱۳۸۴). بنابراین، مدل نهایی از برازندگی مطلوبی برخوردار است.

جدول ۴، اثر مستقیم ویژگی‌های شخصیتی (روان‌آزردگی‌گرایی و برون‌گرایی) بر متغیر واسطه‌ای (سبک عشق‌ورزی) و نیز متغیر وابسته (رضایت زناشویی) را نشان می‌دهد. سبک‌های

جدول ۴. نتایج مربوط به اثرات مستقیم الگو

سطح معناداری	پارامترهای برآورد شده			متغیرها
	خطا	استاندارد	غیراستاندارد	
۰/۰۳	۰/۲۱	-۰/۱۱	-۰/۴۵	مسیر روان آزدگی گرای بر رضایت زناشویی
۰/۰۰۱	۰/۰۲	-۰/۲۱	-۰/۰۹	مسیر روان آزدگی گرای بر سبک شاعرانه
۰/۰۰۲	۰/۰۲	-۰/۱۸	-۰/۰۹	مسیر روان آزدگی گرای بر سبک منطقی
۰/۰۰۱	۰/۰۲	۰/۳۱	۰/۱۴	مسیر روان آزدگی گرای بر سبک بازیگرانه
۰/۰۰۶	۰/۲۳	۰/۱۴	۰/۶۳	مسیر برون گرای بر رضایت زناشویی
۰/۰۰۳	۰/۰۲	۰/۱۷	۰/۰۷	مسیر برون گرای بر سبک شاعرانه
۰/۰۰۱	۰/۰۳	۰/۲۷	۰/۱۴	مسیر برون گرای بر سبک بازیگرانه
۰/۰۰۱	۰/۴۴	۰/۳۶	۳/۴۱	مسیر سبک شاعرانه بر رضایت زناشویی
۰/۰۰۱	۰/۳۶	۰/۱۵	۱/۲۷	مسیر سبک منطقی بر رضایت زناشویی
۰/۰۰۱	۰/۳۹	-۰/۱۸	-۱/۵۹	مسیر سبک بازیگرانه بر رضایت زناشویی

عشق‌ورزی شاعرانه، منطقی و بازیگرانه می‌تواند سبک‌های رضایت زناشویی را پیش‌بینی کند. همچنین ویژگی‌های شخصیتی نوروگرای و برون‌گرایی نیز، سبک‌های عشق‌ورزی شاعرانه، منطقی و بازیگرانه را پیش‌بینی می‌کند. در ادامه، با روش بوت استروپ، اثر غیرمستقیم ویژگی‌های شخصیتی با واسطه‌گری سبک‌های عشق‌ورزی بر رضایت زناشویی مورد بررسی قرار گرفت. جدول ۵ نتایج اثرات غیرمستقیم را نشان می‌دهد.

جدول ۵. نتایج بررسی اثرات غیرمستقیم سبک‌های عشق‌ورزی بر رضایت زناشویی

سطح معناداری	پارامترهای برآورد شده			متغیر درون‌زاد	متغیر میانجی	متغیر برون‌زاد
	خطا	استاندارد	غیراستاندارد			
۰/۰۰۹	۰/۰۲	-۰/۰۸	-۰/۳۵	رضایت زناشویی	سبک شاعرانه	روان آزدگی
۰/۰۱	۰/۰۲	-۰/۰۳	-۰/۱۵	رضایت زناشویی	سبک منطقی	گرای
۰/۰۰۱	۰/۰۲	-۰/۰۵	۰/۲۲	رضایت زناشویی	سبک بازیگرانه	گرای
۰/۰۰۳	۰/۰۲	۰/۰۶	۰/۲۷	رضایت زناشویی	سبک شاعرانه	برون‌گرایی
۰/۰۵	۰/۰۳	۰/۰۳	۰/۱۷	رضایت زناشویی	سبک منطقی	برون‌گرایی
۰/۰۴	۰/۰۳	-۰/۰۵	۰/۲۲	رضایت زناشویی	سبک بازیگرانه	برون‌گرایی

نتایج آزمون بوت استروپ نشان داد که ضریب استاندارد مسیرهای روان آزدگی‌گرایی با واسطه‌گری سبک‌های عشق‌ورزی شاعرانه و منطقی و نیز برون‌گرایی با واسطه‌گری سبک شاعرانه به رضایت زناشویی معنادار است. بنابراین، نقش واسطه‌گری سبک‌های عشق‌ورزی

شاعرانه، منطقی و بازیگرانه در رابطه بین روان آزرده‌گی گرای و برون‌گرایی با رضایت زناشویی مورد تأیید قرار می‌گیرد.

● بحث و نتیجه‌گیری

○ پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش واسطه‌ای سبک‌های عشق‌ورزی در رابطه ویژگی‌های شخصیتی با رضایت زناشویی افراد متأهل شهر مشهد انجام گرفت. نتایج حاکی از آن بود که سبک‌های عشق‌ورزی شاعرانه، منطقی و بازیگرانه در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی (روان آزرده‌گی گرای و برون‌گرایی) و رضایت زناشویی نقش واسطه‌ای دارد.

○ همچنین، نتایج تحقیق در خصوص رابطه مستقیم ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی نشان داد که بین روان آزرده‌گی گرای با رضایت زناشویی رابطه منفی و بین برون‌گرایی، توافق‌پذیری، پذیرا بودن به تجربه و وظیفه‌شناسی با رضایت زناشویی رابطه مثبتی وجود دارد. نتایج تحقیق حاضر با یافته‌های اشمیت، کلیگل و شاپیرو (۲۰۰۷)؛ فیشر و مک‌نالتی (۲۰۰۸)، لارسون، بلیک، جکسون و هولمن (۲۰۱۰)، دونیلان، کانگر و برایت (۲۰۰۴)، گاتیس، برنز، سیمیتون و کریستنسن (۲۰۰۴)، شاکریان، فاطمی و فرهادیان (۱۳۹۰) و صادقی، موسوی، موتابی و دهقانی (۱۳۹۴)، رازقی و همکاران (۱۳۹۰) و چهره، ازگلی، ابوالمعالی و نصیری (۱۳۹۶) همسو و هماهنگ می‌باشد.

○ نتایج پژوهش شاکریان، فاطمی و فرهادیان (۱۳۹۰) نشان داد که بین عامل روان آزرده‌گی گرای و رضایت زناشویی رابطه منفی و بین عوامل برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی، توافق‌پذیری و پذیرا بودن با رضایت زناشویی رابطه مثبتی وجود دارد. در این پژوهش، آن‌ها عامل شخصیتی برون‌گرایی را دارای بیشترین سهم در پیش‌بینی رضایت‌مندی زناشویی گزارش کردند. نتایج صادقی، موسوی، موتابی و دهقانی (۱۳۹۴) نیز حاکی از آن بود که شباهت زوجین در ویژگی برون‌گرایی، پیش‌بینی‌کننده افزایش رضایت زناشویی زنان بود.

○ در تبیین این یافته می‌توان گفت که روان آزرده‌گی گرای در تحقیقات مختلف پیش‌بینی‌کننده قوی رضایت زناشویی پایین بوده است. افرادی که نمره بالایی در آن می‌گیرند، ثبات عاطفی ندارند، درگیر هیجان‌های منفی مانند ترس، اضطراب، تنیدگی، افسردگی، خصومت می‌شوند و نمی‌توانند مسائل و مشکلات خود به ویژه مسائل بین خود و همسرشان را

حل و فصل کنند. این مسئله روی رضایت از زندگی زناشویی زوجین تأثیر منفی می‌گذارد (هیون و همکاران، ۲۰۰۶). افراد برون‌گرا نیز هیجان‌های مثبتی را تجربه می‌کنند که سبب می‌شود تا عشق و صمیمیت بیشتری را در ارتباط با همسر خود تجربه کنند. احمد اوغلو و چامرو-پرموزویک (۲۰۱۳) معتقدند که افراد برون‌گرا، معاشرتی، خونگرم، فعال و تمایل به هیجان‌های مثبت دارند. شاکریان، فاطمی و فرهادیان (۱۳۹۰) مطرح کردند که برون‌گرایی بالا سبب می‌شود تا افراد شادابی و سرزندگی بیشتری در زندگی تجربه کنند و تجربه هیجان‌های مثبت به آن‌ها کمک می‌کند تا روابط زناشویی توأم با رضایت را داشته باشند و در روابط با همسر خود، موفق‌تر باشند. سازگاری و توافق‌پذیری سبب می‌شود تا زوجین بتوانند راحت‌تر با هم همکاری داشته باشند، به یکدیگر اعتماد کنند، به خواسته‌های همسر خود توجه کنند و این مسئله رضایت زناشویی را افزایش می‌دهد. افراد با توافق‌پذیری بالا، رک‌گو، دیگر دوست، دل‌رحم و متواضع هستند (احمد اوغلو و چامرو-پرموزویک، ۲۰۱۳) که انتظار می‌رود بر رضایت زناشویی تأثیر مثبت بگذارد. همسران با پذیرا بودن به تجربه، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی پایین بر کیفیت رابطه تأثیر می‌گذارند. شاکیانفورد و باس (۲۰۰۰) معتقد است که همسرانی که با این افراد ازدواج می‌کنند، از این موضوع شکایت می‌کنند که همسرانشان افرادی حسود، وابسته، غیرقابل اعتماد، خودپسند، مغرور، خودمحور، سوء مصرف الکل، و داشتن رابطه جنسی با چند نفر هستند.

○ همچنین، نتایج تحقیق نشان داد که سبک‌های بازیگرانه با رضایت زناشویی همبستگی منفی و سبک‌های عشق‌ورزی شاعرانه، دوستانه، منطقی و الهی با رضایت زناشویی همبستگی مثبت و معناداری دارد. بین سبک شهوانی با رضایت زناشویی رابطه معناداری مشاهده نشد. این یافته با نتایج پژوهش‌های محمودی و حافظ‌الکتب (۱۳۸۹)، شکرزاده و مدنی (۱۳۹۵)، گانا، سعلا و اونتاس (۲۰۱۳) هماهنگ می‌باشد. نتایج تحقیق یوسفی و همکاران (۱۳۸۸) نشان داد که سبک عشق‌ورزی شاعرانه با کیفیت رابطه زناشویی رابطه منفی دارد که ناهمخوان با یافته تحقیق کنونی بود. در تبیین یافته‌ها می‌توان مطرح کرد که عشق شاعرانه، همراه با نزدیکی فیزیکی و عشق در یک نگاه همراه است. این نوع نگرش نسبت به عشق براساس زیبایی و جذابیت فیزیکی شکل می‌گیرد (اسمیت و کلاسز، ۲۰۱۶). همانطور که نتایج تحقیق نیز نشان داد، این سبک عشق‌ورزی توان پیش‌بینی قوی

در مقایسه با سایر سبک‌های عشق‌ورزی برای رضایت زناشویی دارد. همچنین این افراد با شریک زندگی خود صادق و گشوده هستند و به دنبال رابطه عمیق و طولانی مدت هستند (گانا، سعدا و اوناس، ۲۰۱۳) که این مسئله بر رضایت زناشویی اثرگذار است.

○ در عشق منطقی (یا واقع‌گرایانه)، افراد واقع بین و عملگرا هستند و به دنبال دستیابی به سازگاری هستند و در انتخاب همسر آینده خود نیز کمتر به جذابیت فیزیکی همسر خود توجه می‌کنند (اسمیت و کلاسز، ۲۰۱۶). در این نوع سبک عشق‌ورزی، به دلیل تشابه زوجین در بسیاری از خصوصیات، می‌توان انتظار داشت که این افراد رضایت زناشویی بیشتری تجربه می‌کنند. یوسفی و همکاران (۱۳۸۸) معتقد هستند که همخوانی و تشابه در علایق و سلاقی موجب می‌شود تا تعارضات و تنش‌ها و اختلافات زناشویی کاهش یابد و رضایت زناشویی را تجربه نمایند. افراد با سبک عشق‌ورزی شهوانی نوع عشق و سواس گونه است. این افراد زندگی‌شان را روی شریک زندگی‌شان متمرکز می‌کنند. نیاز شدیدی به محبت و توجه دارند و دائما نگران از دست دادن همسرشان هستند. همچنین این افراد حسادت و بدبینی نسبت به همسر خود دارند که خود این مسئله رضایت زناشویی را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد (اسمیت و کلاسز، ۲۰۱۶). یافته تحقیق نشان داد که این سبک عشق‌ورزی با رضایت زناشویی همبستگی معناداری ندارد که از این نظر، ناهمسو با تحقیق یوسفی و همکاران (۱۳۸۸) است که نشان دادند سبک شهوانی با کیفیت زناشویی رابطه منفی دارد. عشق الهی (یا فداکارانه) نوع دوست و فداکار هستند و گرایش به رابطه توأم با رضایت و طولانی مدت دارند. اگر طرف مقابل انتظاراتشان را برآورده نکند، آنها مسئولیت عشق و مراقبت و توجه به همسرشان را برعهده برمی‌گیرند (اسمیت و کلاسز، ۲۰۱۶). مجموع این ویژگی‌های سبب می‌شود تا این افراد به همسر خود متعهد و وفادار بمانند و برای بهبود صمیمیت و رضایت زناشویی خود گام بردارند (هایتور و روبرت، ۱۹۹۶).

یادداشت‌ها

1. Iodos love	2. storg love
3. pragma love	4. mania love
5. agaphe love	6. NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI)
7. Love Attitude Scale (LAS)	8. Enrich Marital Satisfaction Questionnaire

● منابع

- احمدزاده ابراهیم (۱۳۸۴). بررسی رابطه میان رضایت زناشویی و سلامت روان در بین دبیران زن و مرد شاغل در مقطع متوسطه دبیرستان‌های شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴-۱۳۸۳. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه تربیت معلم.
- اشترنبرگ، رابرت جی (۱۳۸۶). قصه عشق: نگرشی تازه به روابط زن و مرد. ترجمه علی اصغر بهرامی. تهران: نشر جوانه رشد.
- بشرپور، سجاد و میری، میرنادر (۱۳۹۷). نقش واسطه‌ای بی‌اشتیاقی اخلاق در رابطه بین صفات تاریک شخصیت و استعداد خیانت زناشویی. *مجله روانشناسی* ۱۷، ۲۲(۳)، ۲۷۱-۲۸۶.
- چهره هاشمیه، ازگلی گیتی، ابوالمعالی خدیجه، نصیری ملیحه (۱۳۹۶). بررسی ارتباط ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی براساس مدل پنج عاملی بزرگ شخصیتی: مرور سیستماتیک. *مجله دانشگاه علوم پزشکی کردستان* ۲۲(۵)، ۱۲۱-۱۳۲.
- خرمائی فرهاد، فرمائی اعظم (۱۳۹۳). بررسی شاخص‌های روانسنجی فرم کوتاه پرسشنامه پنج عامل بزرگ شخصیت. *مجله روش‌ها و مدل‌های روانشناختی* ۴(۱۶)، ۲۹-۳۹.
- درویش زاده سارا، پاشا غلامرضا (۱۳۸۹). بررسی اثربخشی آموزش پیش از ازدواج بر قصه عشق دانشجویان. *یافته‌های نو در روانشناسی (روانشناسی اجتماعی)* ۵(۱۴): ۷-۲۳.
- رجبی غلامرضا، عباسی قدرت اله، خجسته مهر رضا (۱۳۹۱). بررسی رابطه نگرش‌های جنسی، سبک‌های عشق‌ورزی و معیارهای انتخاب همسر در دانشجویان. *مجله پژوهش‌های مشاوره* ۱۲(۴۵)، ۱۴۹-۱۶۴.
- رازقی نرگس، نیکی جو معصومه، کراسکیان موجهباری ادیس، ظهرابی مسیحی ارینه (۱۳۹۰). رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت با رضایت زناشویی. *مجله روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی* ۷(۲۷)، ۲۶۹-۲۷۷.
- رسولی زینب، فرح بخش کیومرث (۱۳۸۸). رابطه سبک‌های دلبستگی و منبع کنترل با سازگاری زناشویی. *مجله اندیشه و رفتار در روانشناسی بالینی* ۴(۱۳)، ۱۷-۲۴.
- رسولی ماریا (۱۳۸۱). بررسی رابطه استرس شغلی با رضایت زناشویی و سلامت روان افسران پلیس. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران.
- سلیمانان علی اکبر (۱۳۷۳). بررسی تاثیر تفکرات غیر منطقی بر ناراضیاتی زناشویی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تربیت معلم تهران.

شاکریان عطا، فاطمی عادل، فرهادیان مختار (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با رضایتمندی زناشویی. *مجله دانشگاه علوم پزشکی کردستان*. ۱۶(۱)، ۹۲-۹۹.

شکرالله زاده معصومه، مدنی یاسر (۱۳۹۵). نقش سبک‌های هویتی و عشق‌ورزی در پیش‌بینی رضایت زناشویی. *دوفصلنامه آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده*. ۲(۱)، ۷۹-۸۹.

صادقی منصوره السادات، موسوی جمال، موتابی فرشته، دهقان محسن (۱۳۹۴). رابطه تشابه ویژگی‌های شخصیتی زوجین و رضایت زناشویی. *مجله روانشناسی معاصر*. ۱۰(۲)، ۶۷-۸۲.

عبدی حمزه، گلزاری محمود (۱۳۸۹). ارتباط بین سبک‌های عشق و ویژگی‌های شخصیتی. *روانشناسی دین*. ۳(۳)، ۵۳-۷۴.

مصطفائی فاطمه، پیوسته گر مهرانگیز (۱۳۹۵). پیش‌بینی سبک عشق‌ورزی بر اساس سبک دلبستگی دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی رودهن. *مجله روانشناسی و روانپزشکی شناخت*. ۳(۲)، ۱۱-۲۰.

محمودی غلامرضا، حافظ‌الکتاب لیلی (۱۳۸۹). رابطه سبک‌های عشق‌ورزی و رضایتمندی زناشویی. *تحقیقات روانشناختی*. ۲(۶)، ۱۰۱-۱۱۴.

نوابی نژاد شکوه (۱۳۷۹). *مشاوره ازدواج*. تهران: انتشارات رشد.

نعامی عبدالزهرا، محمودی کیا مریم (۱۳۹۸). رابطه تعارض کار-خانواده با فشار روانشناختی و رضایت از زندگی. *مجله روانشناسی* ۱۹(۲۳)، ۹۹-۱۱۱.

هومن حیدرعلی (۱۳۸۴). *مدل‌یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم‌افزار لیزرل*. تهران: سمت.

یوسفی ناصر، بشلیده کیومرث، عیسی نژاد امید، اعتمادی عذرا، شیربیگی ناصر (۱۳۹۰). رابطه سبک‌های عشق‌ورزی و کیفیت زناشویی در میان افراد متأهل. *مشاوره کاربردی*. ۱(۱)، ۲۱-۳۶.

Ahmetoglu, G., & Chamorro-Premuzic, T. (2013). *Personality 101*. New York: Springer.

Burpee, L. C., & Langer, E. J. (2005). Mindfulness and marital satisfaction. *Journal of Adult Development*, 12, 43-51.

Bleek, B., Reuter, M., Yaruss, J. S., Cook, S., Faber, J., & Montag, C. (2012). Relationships between personality characteristics of people who stutter and the impact of stuttering on everyday life. *Journal of Fluency Disorders*, 37(4), 325-333.

Donnellan, M. B., Conger, R. D., & Bryant, C. M. (2004). The big five and enduring marriages. *Journal of Research in Personality*, 38, 481-504.

Fisher, T. D., & McNulty, J. K. (2008). Neuroticism and marital satisfaction: The mediating role played by the sexual relationship. *Journal of Family Psychology*, 22(1), 112-122.

- Gana, K., Saada, Y., & Untas, A. (2013). Effects of love styles on marital satisfaction in heterosexual couples: A dyadic approach. *Marriage & Family Review, 49*(8), 754-772.
- Gattis, K. S., Berns, S., Simpson, L. E., & Christensen, A. (2004). Birds of a feather or strange birds? Ties among personality dimensions, similarity and marital quality. *Journal of Family Psychology, 18*, 564-574.
- George, D., Luo, S., Webb, J., Pugh, J., Martinez, A., & Foulston, J. (2015). Couple similarity on stimulus characteristics and marital satisfaction. *Personality and Individual Differences, 86*: 126-131.
- Hightower, J., & Robert, Jr. (1996). *Love styles and marital quality*. Doctoral thesis. University of Arkansas.
- Heaven, P. C., Da Silva, T., Carey, C., & Holen, J. (2004). Loving styles: Relationships with personality and attachment styles. *European Journal of Personality, 18*(2), 103-113.
- Heller, D., Watson, D., & Iles, R. (2004). The role of person versus situation in life satisfaction: A critical examination. *Psychological Bulletin, 130*, 574-600.
- Hendrick, C., Hendrick, S. S., & Dicke, A. (1998). The Love Attitudes Scale: Short form. *Journal of Social and Personal Relationships, 15*(2), 147-159.
- Jonason, P. K., & Kavanagh, P. (2010). The dark side of love: Love styles and the Dark Triad. *Personality and Individual Differences, 49*(6), 606-610.
- Jackson, T., Chen, H., Guo, C., & Gao, X. (2006). Stories we love by: Conceptions of love among couples from the People's Republic of China and the United States. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 37*(4), 446-464.
- Larson, J. H., Blick, R. W., Jackson, J. B., & Holman, T. B. (2010). Partner traits that predict relationship satisfaction for neurotic individuals in premarital relationships. *Journal of Sex and Marital Therapy, 36*:430-444.
- Lascrain Wais, P. C., Lavandera Liria, M. C., & Manzanares Medina, E. (2017). Psychometric properties of the Love Attitude Scale in Peruvian undergraduate students. *Acta Colombiana de Psicología, 20*(2): 282-293.
- McGuirk, E. M., & Pettijohn, T. F., II (2008). Birth order and romantic relationship styles and attitudes in college students. *North American Journal of Psychology, 10*(1), 37-52.
- Malouff, J. M., Thorsteinsson, E. B., Schutte, N.S., Bhullar, N., Rooke, S. E. (2010). The Five-Factor Model of Personality and relationship satisfaction of intimate partners: A meta-analysis. *Journal of Research in Personality, 44*, 124-127.

- Neto, F. (2007). Love styles: A cross-cultural study of British, Indian, and Portuguese college students. *Journal of Comparative Family Studies*, 38, 239-254
- Robins, R. W., Fraley, R. C., Roberts, B. W., & Trzesniewski, K. H. (2001). A longitudinal study of personality change in young adulthood. *Journal of Personality*, 69(4), 617-640.
- Smith, R., & Klases, A. (2016). Predictors of Love Attitudes: The contribution of cultural orientation, gender attachment style, relationship length and age in participants from the UK and Hong Kong. *Interpersona*, 10(1):90-108.
- Schmitt, M., Kliegel, M., & Shapiro, A. (2007). Marital interaction in middle and old age: A predictor of marital satisfaction? *The International Journal of Aging and Human Development*, 65(4), 283-300.
- Shackelford, T. K., Besser, A., & Goetz, A. T. (2008). Personality, marital satisfaction, and probability of marital infidelity. *Individual Differences Research*, 6(1):13-25.
- White, J. K., Hendrick, S. S., & Hendrick, C. (2004). Big Five personality variables and relationship constructs. *Personality and Individual Differences*, 37, 1519–1530.
- Wan Shahrzad, W. S., Hoesni, S. M., & Chong, S. T. (2012). Investigating the factor structure of the Love Attitude Scale (LAS) with Malaysian samples. *Asian Social Science*, 8(9): 66-73.
- Whisman, M. A., Uebelacker, L. A., & Weinstock, L. M. (2004). Psychopathology and marital satisfaction: The importance of evaluating both partners. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 72(5): 830.

